

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3500/24
11.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Радмиле Радић, чланова већа, у парници тужиоца Привредна банка Београд а.д. - у стечају, Коларчева 6, коју заступа стечајни управник Агенција за осигурање депозита преко повереника АА, чији је пуномоћник Иван Симић, адвокат из Београда, Француска 14/1, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Предраг Милошевић, адвокат из Београда, Војводе Миленка 42/7, ради дуга, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 612/23 од 02.02.2024. године, у седници одржаној 11.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 612/23 од 02.02.2024. године, у ставу првом, другом, делу става трећег којим је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име дуга плати износ од 115.044,41 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као и у ставу петом изреке.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 612/23 од 02.02.2024. године у преосталом делу става трећег изреке, којим је обавезан тужени на исплату припадајуће камате почев од 03.11.2023. године, обрачунате на износ дуга од 115.044,41 евра, тако што се обавезује тужени да тужиоцу на износ од 115.044,41 евра исплати законску затезну камату почев од 03.11.2023. године, као дана доспелости, па до коначне исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 612/23 од 02.02.2024. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено поднеском тужиоца од 14.09.2021. године. Ставом другим укинута је решење о извршењу Другог основног суда у Београду Ив 2745/15 од 20.11.2015. године којим је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 14.251.219,88 динара са законском затезном каматом почев од

10.11.2015. године до исплате. Ставом трећим делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца те је обавезан тужени да тужиоцу на име дуга исплати износ од 115.044,41 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом почев од 03.11.2023. године, као и износ од 5.042,14 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом четвртим одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени обавезе да му на досуђене износе главног дуга и камате исплати динарску противвредност по продајном курсу НБС од средњег курса НБС, као неоснован. Ставом петим обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 1.997.850,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, побијајући одлуке садржане у ставовима првом, другом, трећем и петом изреке, како произлази из навода жалбе. Трошкове другостепеног поступка је тражио.

Тужилац је благовремено одговорио на жалбу туженог. Трошкове другостепеног поступка је тражио.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама законских овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” бр. бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – др закон) Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Решењем о извршењу Другог основног суда у Београду Ив 2745/15 од 20.11.2015. године обавезан је извршни дужник ББ да извршном повериоцу исплати износ од 14.251,219,88 динара са законском затезном каматом почев од 10.11.2015. године, као и да се извршење спроведе на целокупној имовини извршног дужника. Против решења о извршењу извршни дужник је 13.04.2016. године изјавио приговор, истичући да је извршни поверилац у делу дуга намирен као хипотекарни поверилац у извршном поступку који се водио по предлогу Delta банке a.d. Beograd након чега је поступак настављен као поводом приговора против платног налога.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда - дана 27.08.2009. године закључен је уговор о дугорочном кредиту из средстава Фонда револинг кредита Републике Србије бр. 1794/09 између тужиоца, Привредног друштва “...” д.о.о. ... у својству корисника кредита и туженог у својству солидарног јемца (јемац-платац), којим је кориснику одобрен кредит у износу од 200.000 евра у динарској противвредности по курсу по којем банка на међубанкарском тржишту може да прода евро, са роком отплате кредита 15.07.2014. године, укључујући и грејс период који траје од дана исплате средстава до 15.07.2010. године, а отплата искоришћеног кредита вршиће се у 16 једнаких, кварталних рата са доспећем прве рате дана 15.10.2010. године. Уговорена је валутна клаузула, тако да се вредност дуга (главница и камата)

утврђена у валути евро, прерачунава у динаре по курсу по којем банка може на међубанкарском тржишту да купи валуту евро на дан измирења дуга. Уговорена је варијабилна камата – тромесечни *libor* за евро, који на дан закључења уговора износи 0.81063% увећан за 3,25 процентних поена обрачунатих на годишњем нивоу, што укупно износи 4,06063% која ће се обрачунавати пропорционалном методом на бази стварног броја протеклих дана године од 360 дана у валути одобреног кредита или динарској противвредности применом валутне клаузуле. Наплата обрачунатих камата у отплати доспева 15.10.2010. године. У току грејс периода банка ће обрачунавати интеркаларну камату која доспева за плаћање на кварталном нивоу. Одредбом чл. 16 предвиђено је плаћање затезне камате за случај кашњења у измирењу обавеза. Тужени је, као јемац платац неопозиво и безусловно гарантовао банци да ће одговорати целокупном имовином за све обавезе корисника по основу уговора о кредиту и свих правних послова проистеклих из уговора о кредиту, да ће на први позив банке у потпуности измирити све доспеле, а неизмирене обавезе корисника и да банка испуњење било које обавезе из уговора може захтевати и од корисника и од њега, као солидарног дужника. У том циљу је доставио банци шест бланко соло меница са овлашћењима за попуњавање и подношење на наплату и оверену изјаву, као и да испуњење обавезе главног дужника гарантује и заложном исправом – извршном вансудском хипотеком на непокретности чији је власник са уделом од 1/5, односно пословног објекта у изградњи на кат. Парцели бр. ... КО ... уписан у Лист непокретности бр. ... КО Одобрени кредит је кориснику кредита пуштен у течај дана 27.8.2009. године у износу од 18.590.000,00 динара. Тужени је, сходно уговореном, тужиоцу издао бланко соло меницу серијски број ... са клаузулом без протеста и без изрештаја дана 27.8.2009. године, коју је тужилац, у складу са овереним овлашћењем туженог, попунио тако што је унео датум доспећа 09.11.2015, као и да се по наредби Привредне банке а.д. Београд у стечају исплати износ 14.251,219,80 динара. Такође је тужени оверио изјаву да као уговорна страна из предметног уговора неопозиво и безусловно изјављује да ће одговорати Привредној банци Београд својом целокупном имовином, да као обезбеђење уредног испуњења обавеза предаје банци шест бланко соло меница серијских бројева ближе наведених у првостепеној пресуди. Тужилац је привредном друштву “...” д.о.о. ... дана 16.8.2011. године, упутио обавештење о наплати доспелог потраживања на основу уговора о кредиту које на тај дан износи 11.234,62 евра у динарској противвредности и 150.000 евра у динарској противвредности, уз позив за добровољно измирење обавезе до 22.8.2011. године под претњом реализације средстава обезбеђења ради наплате потраживања, као и опомену дана 21.10.2011. године. Над тужицом је правноснажним решењем Привредног суда у Београду од 28.10.2013. године отворен стечајни поступак и за стечајног управника дређена је Агенција за осигурање депозита, а одлуком Агенције од 05.12.2014. године за повереника је именован АА до окончања стечајног поступка. Како је доспела наплата потраживања по основу означеног уговора о кредиту, тужени је обавештен о томе и тужилац је делимично намирио потраживање као хипотекарни поверилац првог реда у извршном поступку који се пред Основним судом у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту И 2767/12 водио по предлогу извршног повериоца “Дунав банка” а.д. Звечан против туженог у својству извршног дужника ББ за износ од 10.298.252,00 динара. Према обрачуну камате за комитента “...” д.о.о. ... по основу уговора о кредиту закљученог 27.08.2009. године, на дан 09.11.2015. године главни дуг износи 13.590.720,96 динара, а камата 660.498,92 динара, односно укупно стање дуга је, према обрачуну тужиоца износило 14.251.219,88 динара. Тужилац је затим попунио бланко

меницу (серијски број ...), коју је издао тужени са клаузулом “без протеста” и ”без извештаја” 27.08.2009. године, тако што је унео датум доспећа 09.11.2015. године, као и да се по наредби Привредне банке а.д. Београд - у стечају исплати износ од 14.251.290,88 динара.

Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке Весне Ђорђевић у варијанти изјашњења коју је суд прихватио и на основу истог утврдио да укупан дуг износи 120.086,55 евра, од ког износа главница чини износ од 115.044,41 евра, а камату чини износ од 5.042,14 евра, при којем обрачуну је примењивана уговорена камата до ступања на снагу Закона о затезној камати – дана 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до дана вештачења - 03.11.2023. године примењивана је законска затезна камата. Тужилац је на рочишту одржаном 02.02.2024. године и определио тужбени захтев у складу са допунским налазом судског вештака економске струке Весне Ђорђевић од 03.11.2003. године, одредивши се за другу варијанту допунског налаза судског вештака, сходно којој укупан дуг туженог износи 120.086,55 евра. Наиме, одредбом чл. 16 уговора о кредиту уговорена је примена камате коју дужник плаћа у случају доцње, као и висина стопе ове камате, те се не ради о уговорној затезној камати, јер стопу законске затезне камате уговорне стане не могу одређивати нити мењати јер је иста прописана законом о висини стопе затезне камте, а након овог датума Законом о затезној камати, већ о уговореној камати, која у случају да је виша од законске затезне камате може тећи и након падања дужника у доцњу, сходно одредби чл. 277 став 2 ЗОО.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд је потпуно и правилно утврдио изведеним доказима, које је правилно оценио применом одредбе члана 8 ЗПП. Разлоге које је за свој чињенично-правни закључак дао првостепени суд у погледу постојања обавезе туженог као јемца платца да тужиоцу на име дуга из уговора о кредиту, исплати износ одређен изреком пресуде, у свему, као правилне и аргументоване, прихвата и овај суд, те пресуду детаљно не обрађује, на основу овлашћења из члана 396 став 2 ЗПП.

Првостепени суд је, најпре, ценио приговор застарелости потраживања, па је правилно извео закључак да је исти неоснован и са аспекта менично-правног односа и са аспекта облигационог односа. У конкретном случају, тужилац је као поверилац тражио да се донесе решење о извршењу на основу веродостојне исправе - менице ради наплате потраживања из уговора о кредиту, па како су ремитент и трасант (акцептант) истовремено и уговорне стране из уговора о кредиту, на основу којег је издата меница, дужник-издавалац менице може према повериоцу да истиче све приговоре из основног посла, те нема сметњи да се спорни однос расправи по правилима облигационог права која веже за уговор о кредиту. Наиме, тужилац, као поверилац, тврди да уписана менична свота представља целокупан дуг корисника кредита на дан попуњавања менице, а тужени као дужник је приговорио на износ меничне своте, што представља приговор из основног посла, а то је уговор о кредиту и основаност приговора је било могуће оценити само по правилима облигационог права расправљањем околности да ли је враћен кредит или није и да ли је на дан попуњавања менице тужени имао неизмирену обавезу према тужиоцу и у ком износу.

Осим тога, у овом конкретном случају меница коју је издао тужени је бланко сопствена меница са клаузулом “без протеста”. Због наведеног, правилно је првостепени суд закључио да у се у конкретном случају ради о сопственој меници, због чега тужени као њен издавалац одговара за обавезу као акцептант у смислу члана 110 Закона о меници. Акцептант, према одредби члана 27 Закона о меници, обавезу плаћања менице преузима од дана њене доспелости. Притом, како је меница снабдевена клаузулом “без протеста”, то тужилац-банка нема обавезу да протестирањем утврђује чињеницу одбијања и исплате саме менице. Сви менично-правни захтеви против ацептанта застаревају за три године почев од доспелости менице 09.11.2015. године, док је предлог за извршење поднет 13.11.2015. године, те потраживање тужиоца није застарело ни по основу меничног права.

Стога се неосновно тужени у жалби позива на пропуштени рок за протестирање менице, што нема никаквог утицаја на обавезу туженог да тужиоцу исплати тражени износ, јер се на њега не примењују рокови из члана 37 Закона о меници.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право садржано у одредбама чланова 17 став 1, 262 став 1, 277 став 1, 997, 1004 став 3, 1065 Закона о облигационим односима, као и члана 107, 108 став 1, 110 став 1 Закона о меници. Правилност примене материјалног права у погледу основа одговорности туженог произилази из закључка да се тужени обавезао као јемац платац, да тужиоцу (повериоцу) испуни обавезу дужника из уговора о кредиту, па тужилац има право да по свом избору тражи испуњење или од дужника или од јемца или од оба солидарно. Пошто корисник кредита нити тужени нису у целости испунили обавезу коју су преузели уговором о кредиту и уговором о јемству, тужилац је овлашћен да од туженог захтева испуњење обавезе, те је тужени правилно обавезан да плати дуговани износ од 115.044,41 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом почев од 03.11.2023. године, као и износ од 5.042,14 евра (на име обрачунате камате) у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, правилном применом одредби чланова 277 и 324 став 1 Закона о облигационим односима.

Неосновано се жалбом туженог оспорава потпуност и правилност утврђеног чињеничног стања. Жалбени наводи, по оцени другостепеног суда не указују на постојање неке чињенице, околности или доказа које првостепени суд није ценио, а који би довели у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања. Првостепени суд је правилно, с обзиром на садржину писаних доказа у списима предмета, које је првостепени суд правилно ценио у смислу одредбе члана 8 ЗПП, а у одсуству доказа да је дуг према тужиоцу измирен у целости, усвојио захтев тужиоца за исплату главног дуга са законском затезном каматом.

Неосновано се наводима жалбе оспорава својство туженог као јемца платца, јер је првостепени суд правилно утврдио да је овде тужени у својству солидарног јемца - “јемац-платац” потписао уговор о кредиту 27.08.2009. године, као и да је овереном изјавом неопозиво и безусловно изјавио да ће одговарати Привредној банци својом целокупном имовином, што указује на правни положај туженог као јемца-платца у односу на обавезе које проистичу из уговора о кредиту, а сагласно одредби члана 1004 став 3 Закона о облигационим односима. Обавеза туженог као јемца-платца застараева

у року у коме застарева и обавеза главног дужника те како према одредбама Закона о облигационим односима није застарела, имајући у виду да није застарело ни потраживањаивање према главном дужнику из основног посла - закљученог уговора о кредиту. Из утврђеног чињеничног стања произлази да је главни дужник измиривао обавезе према тужиоцу добровољно до 28.2.2011. године, а да почев од 20.05.2011. године наплата потраживања вршена је принудним путем, те да је дана 09.11.2015. године тужилац у складу са овлашћењем туженог попунио предату бланко соло меницу, чиме је потраживање према туженом проглашено доспелим. Како се на потраживање по основу уговора о кредиту примењује општи рок застарелости из чл. 271 ЗОО односно десетогодишњи рок, те како овај рок није протекао од дана доспелости до дана подношења предлога за извршење то ни по одредбама ЗОО потраживање тужиоца према туженом као према солидарном дужнику није застарело, како то правилно закључује првостепени суд.

Првостепени суд је правилном применом одредбе члана 199 став 2 ЗПП дозволио преиначење тужбе, као у ставу првом изреке побијане пресуде, правилно оценивши да би то било целисходно за коначно решење односа међу странкама и да поступак по преиначеној тужби неће знатно да продужи трајање парнице. Овакав закључак првостепеног суда правилан је, имајући у виду да је тужилац, као извршни поверилац пред Другим основним судом у Београду, предлогом за извршење на основу менице, као веродостојне исправе, дана 16. новембра 2015. године покренуо извршни поступак Ив 2745/15 против извршног дужника, овде туженог, ради исплате дуга у износу до 14.251.219,88 динара са законском затезном каматом почев од 10.11.2015. године; да је предложено извршење одређено решењем суда Ив 2745/15 од 20.11.2015. године, против кога је извршни дужник, овде тужени дана 13.04.2016. године изјавио приговор, те је решењем Другог основног суда у Београду стављено ван снаге решење о извршењу од 20.11.2015. године у делу у коме је одређено извршење, а поступак настављен као поводом приговора против платног налога пред Другим основним судом у Београду, у оквиру којег је тужилац преиначио тужбу у складу са налазом и мишљењем судског вештака економско-финансијске струке.

Правилна је одлука првостепеног суда којом је укинуо решење о извршењу Другог основног суда у Београду Ив 2745/15 од 20.11.2015 године. Наиме, одредба члана 460 став 4 ЗПП суду пружа могућност да одлучи да ли платни налог у целини или делимично остаје на снази или се укида. У конкретном случају првостепени суд је о захтеву тужиоца одлучио тако што је након што је укинуо платни налог у целиности, усвојио прецизирани тужбени захтев, а према налазу и мишљењу судског вештака Весне Ђорђевић.

Међутим, првостепени суд је у ставу трећем изреке на износ од 115.044,41 евра тужиоцу досудио припадајућу камату (затезна камата у складу са Законом о затезној камати ("Сл. Гласник РС" 119/12), који је ступио на снагу 25.12.2012. године), при чему је пропустио да наведе да се камата обрачунава у динарској противвредности по средњем курсу НБС и на тај начин неправилно применио одредбу члана 395 ЗОО.

Наиме, у складу са одредбом члана 4 став 1 Закона о затезној камати, прописано је да се стопа камате на износ дуга који гласи на евре, утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање, увећане за осам процентуалних поена. У складу са наведеним, затезна камата се обрачунава на износ дуга у еврима, а не на тај износ прерачунат у динарској противвредности.

У складу са одредбом члана 277 у вези са чл. 324 став 1 ЗОО, тужени је у обавези да на досуђени износ од 115.044,41 евра тужиоцу плати затезну камату из члана 4 став 1 Закона о затезној камати, почев од доспелости обавезе 03.11.2023. године, али је с обзиром на одредбу члана 395 ЗОО то дужан учинити у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Како је у делу одлуке о камати првостепени суд пропустио да примени наведену одредбу члана 395 ЗОО, то је одлука првостепеног суда у наведеном делу морала бити преиначена.

Приликом одлучивања о основаности жалбе, односно о законитости и правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале наводе, које је тужени истакао у жалби, али их будући да не могу довести до другачије за туженог повољније одлуке у овом поступку, није посебно образлагао, сагласно одредби члана 396 став 1 Закона о парничном поступку.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка на основу одредбе члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку, а који трошкови су тужиоцу досуђени правилном применом одредбе члана 153, 155 и 163 Закона о парничном поступку, као и важеће Адвокатске и Таксене тарифе.

С обзиром на све наведено, одлучено је као у ставу првом изреке, на основу одредбе члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП, а применом одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП као у ставу другом изреке, док је применом одредбе члана 165 став 1 у вези са чланом 153 и 154 ЗПП, одлучено као у ставу трећем изреке, јер тужени није успео у жалбеном поступку, а издатак на име састава одговора на жалбу није нужни трошак тужиоца.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић